„Viața e frumoasă" – un festival gigant sau Opereta la ceas aniversar

(Costin Popa – 18 decembrie 2010)

Festivalul „Viața e frumoasă" (afiș)

Pentru a treia oară pe parcursul a numai 24 de luni, Teatrul Național de Operetă „Ion Dacian" a polarizat suflarea artistică și a captivat melomanii de gen din București cu Festivalul „Viața e frumoasă". Inițiată de dinamicul director general Răzvan Ioan Dincă, manifestarea s-a desfășurat în 2010 conexată cu o aniversare dragă teatrului și publicului, 60 de ani de la instituționalizare. Iată suficiente motive pentru seri efervescente, într-o diversitate a afișului care a așezat din start o coroană pe capul organizatorilor. 65 de evenimente în zece zile reprezintă un efort absolut uriaș, care îl depășește ca densitate pe cel al Festivalului Enescu sau, mergând chiar mai departe, de ce nu, pe cel al festivalului salzburghez. Ambițios program!

Într-o asemenea structură, știind că este imposibil să fii martor la tot ce se oferă, managementul a contat pe dispersia preferințelor. Așa încât s-a bazat pe tematici mari. Copiii au avut la dispoziție „Atelierele" lor, bibliofilii și discofilii au putut merge la lansări de cărți și CD-uri, s-au vernisat expoziții de costume și fotografii, s-au prezentat proiecte („Sprijin pentru competențe în artele spectacolului" cu cofinanțare europeană, ScenArt în cooperare cu celebra Accademia Teatro alla Scala și „Bucureștiul într-o zi", prezentat de Fundația Bright Light), s-au audiat conferințe, s-au vizionat filme, au fost organizate seri tradiționale românești, maghiare, rusești, ucrainiene. În egală măsură, afișul a propus concerte de muzică alternativă (ansambluri din Germania), de muzică religioasă, de autor (Damian & Friends, Damian & DJ Ravin, Laurie Anderson, Mariza...), spectacole de teatru, un recital de magie, precum și ediția a doua a Concursului de cânt „Ion Dacian" destinat tinerilor interpreți. Și, desigur, au existat serile „cu muzică" (**Supermarket** – coproducție între Teatrul Inexistent și Teatrul Arta, **Paris, mon amour** – realizat de Opereta bucureșteană, **Tango of life** – propus de Teatrul Academic de Operetă din Kiev, **Piața Roosevelt** al Teatrului Național din Timișoara), de dans, de operetă (Liliacul – nouă producție a Teatrului Național de Operetă „Ion Dacian", **Baiadera** – oferit de Teatrul de Operetă și Musical din Budapesta, **Vânzătorul de păsări** – spectacol al Teatrului de Stat de Comedie Muzicală din Sankt Petersburg). Firește, o mare Gală Internațională de Operetă și Musical (Aniversare „Opereta – 60 de ani") a fost un alt punct de atracție.

Pe toată durata festivalului, Radio România Cultural a programat fluxuri matinale și nocturne, dovedind o dată în plus că, sub conducerea redactorului-șef Oltea Șerban Pârâu, postul este de maximă vizibilitate și implicare în peisajul cultural național. A fost editat un luxos album omagial, „Opereta – 60 de ani", conținând și două CD-uri în interpretarea unor foști și unor actuali artiști ai teatrului, în timp ce revista „Actualitatea muzicală" a consacrat Operetei bucureștene **un număr special** foarte consistent și bine documentat.

„Viața e frumoasă" a fost un festival gigant, desfășurat în nu mai puțin de 15 locații, între care Teatrul Național de Operetă „Ion Dacian", Sala Palatului, Sala Radio, Centrul de Cultură Maghiar,

Hotelul Intercontinental, Muzeul Țăranului Român, patru lăcașe de cult, Bistro Opereta, Ceainăria Cărturești, restaurantul Burebista etc.

Noua producție cu „Liliacul" – un punct de cotitură

LILIACUL (afiș)

Venirea reformatorului Răzvan Ioan Dincă la conducerea Operetei bucureștene a fost momentul de răscruce în istoria teatrului. Cu politici novatoare, uneori șocante sau contradictorii (vezi intenția de eliminare a numelui „Ion Dacian" din titulatura instituției, rapid reprimată), cu idei de refrișare a producțiilor, cu dorința de a adăuga – în premieră națională – musicalul pe afiș, regizorul-manager s-a văzut din start intrat în istoria spectacolului muzical de la noi. Nu trebuie să ne ferim de cuvinte mari, dar Opereta a cunoscut realmente cea mai profundă metamorfoză postrevoluționară în rândul teatrelor cu specific liric. Mai ales că tot ceea ce și-a imaginat directorul general, a și realizat și funcționează.

Iată, primul musical complex, produs pe o scenă românească, **Romeo și Julieta** de Gérard Presgurvic, face în continuare săli arhipline. Și dacă alte recente producții de operetă ale teatrului, **Voievodul țiganilor** de Strauss sau **Silvia** de Kálmán, au arătat germenii modernizării, **Liliacul** în regia lui Răzvan Ioan Dincă a rupt cu mizanscena tradițională și a abordat integral, cu curaj, cheia modernă. Sigur că un puzzle de opinii a însoțit montarea, de la cele vehement - adverse la acceptarea fără rezerve. Cred că extremele trebuie eliminate.

A gândit drept nucleu de rezistență actele al doilea și al treilea, reunite fără pauză, cu un minunat și cursiv pasaj între ele. Vom vorbi. În actul secund, balul prințului Orlofski nu se mai petrece într-un salon de epocă straussiană, ci într-un cabaret, night-bar, club de fițe de secol XXI. Deplasat? Depinde din ce unghi privești lucrurile. Din cel al subiectului originar, fenomenul de respingere este total. Dacă însă îți imaginezi că într-un bar de noapte mai special din timpurile noastre se poate cânta și dansa – de ce nu? – pe muzica lui Johann Strauss, atunci orizontul se luminează. În acest context, ideea lui Răzvan Dincă este valabilă și poate produce chiar sugestii pentru unii promotori de distracții nocturne, mai originali, mai subțiri, cu... fițe mai selecte.

La balul prințului, construit pe „diversitate", în largul sens al cuvântului, găsești totul: homo- și heterosexuali, travestiți, vampe pe jumătate goale și cu coafuri extravagante, acrobați, aruncători de flăcări, grisete cu mișcări lascive, dansatori sexy (coregrafia Florin Fieroiu), personaje alegorice cu măști, sirene care ies din prăjituri uriașe, fumători de hașiș, marijuana, ecstasy sau ce-o mai fi la modă. Manevrarea tuturor acestor personaje, fie că sunt cântăreți, figuranți sau balerini, se face cu dibăcie, cu uriaș meșteșug. Nimic nu stagnează, pentru că Răzvan Dincă este un neliniștit, un agitat iar produsul lui este activ, viu și captivant.

Semnătura Oanei Botez a fost garanția bogăției, varietății și inventivității costumelor de bal. Pentru a dispune de spațiu, regizorul a eliminat coriștii de pe platou și i-a plasat în lojile din fundul scenei („teatru în teatru" imaginat de semnatarul decorurilor, Angelo Linzalata), în care oricum nu rămân imobili, preocupați doar de cântat. Din când în când, mai fotografiază, se plimbă, comentează. Câștigul este dublu, având în vedere și... siluetele. (Nu pot să nu avertizez asupra dificultății întreținerii unei asemenea montări, din punctul de vedere al mișcării și al cursivității replicilor.)

În marea desfășurare de forțe au fost folosite toate mijloacele tehnice ale teatrului, generatorii de fum, turnanta, cablurile de suspensie, leagănele aeriene, trapele, lifturile și câte altele, văzute și nevăzute... Așa încât, Rosalinda își cântă faimosul Ceardaș așezată comod (sau... incomod), sus, pe o felie de lună iar Falke-Liliacul, marele aranjor de farse, își interpretează cupletul **Frați să fim, ...frați și surori...** tot din înălțimea trapezului, manevrând prin fire invizibile, ca un păpușar, în ritm de dans lent, eroii aflați la nivelul scenei. Iar ei se mișcă precum automatele, în transă, fără să-și dea seama că sunt manipulați. Ca în teatrul vieții! Este momentul de artă și simbol al spectacolului, cu subtilitate gândit și memorabil pus în pagină. Muzica lui Strauss inspiră, iată, și în viziuni atipice.

Transa continuă până la finalul actului și, pe valurile **Valsului imperial** straussian, eroii se retrag pe rând din scenă, făcând pe nesimțite trecerea la actul ultim și schimbarea de decor. O soluție de excepție, ce asigură fluiditatea spectacolului și respectă planul temporal.

Faptul că Răzvan Ioan Dincă este permanent preocupat de popularea scenei a fost evident pe tot parcursul serii, nu numai în vijelioasa parte secundă: în primul și al treilea act apar ca figuranți servitorii casei Eisenstein, însoțitorii directorului închisorii Frank, doi deținuți care... exersează la vioară și tubă etc. etc. Chiar și marionetele care prezintă trama în sunetele celebrei uverturi sunt bine integrate, deși ar fi trebuit să i se permită muzicii să se exprime singură.

Excelentul performer al actelor al doilea, al treilea și, de altfel, al întregului spectacol este actorul Ernest Fazekas, în rolul prințului Orlofski. Pentru impresionanta compoziție de personaj, un mare Bravo! merge către el și către cel care l-a „văzut”, desigur regizorul. Fără să aibă niciun fel de formație de contratenor, Fazekas cântă toată partitura în falsettone, adăugându-i mișcări unduitoare de gay și expresii plastice pe măsură. Performanțele actoricești nu se opresc aici, pentru că gardianul Frosch este extraordinarul mim Lucian Ghimiși (altă descoperire!), un Mr. Bean (ce contează sursa de inspirație dacă totul e realizat excelent?!) cu mișcări dezarticulate și gaguri suculente. Prea lung recitalul? Poate, dacă ținem cont de derularea lui voită cu încetinitorul.

Irina Ioana BAIANȚ (Adela) și Ernest FAZEKAS (Orlofski)

Trebuie obligatoriu consemnat că toți cântăreții au avut jocul scenic și crearea atmosferei drept componente indispensabile ale prestațiilor lor artistice. Au cântat cu preocupare pentru caracterul personajelor. Impresiile bune merg către tânăra soprană Tina Munteanu (debut în Rosalinda), către revenirea pe scena Operetei a tenorului Alexandru Agarici (Eisenstein), către experimentatul Mihnea Lamatic (Frank). Debutul Irinei Ioana Baianț (studentă în anul III al Universității Naționale de Muzică din București, la clasa prof. univ. dr. Ionel Voineag) i-a valorizat vocea de subretă de coloratură înaltă în rolul Adela, frumoasă promisiune pentru o carieră ce se anunță semnificativă și trebuie urmărită.

De altfel, artista a fost distinsă cu Premiul pentru debut în operetă la Gala Premiilor VIP pentru artele spectacolului muzical 2010, alături de întreaga producție cu **Liliacul** (Premiul pentru cel mai bun spectacol) și de Răzvan Ioan Dincă (Premiul pentru regie).

În distribuție, la fel de eficienți au fost Cătălin Petrescu (Falke), Cristian Caraman (Dr. Blind), Florin Budnaru (Alfred) și Letiția Vlădescu (Ida).

La pupitru, Andrey Alekseev a marcat progresul orchestrei Teatrului Național de Operetă „Ion Dacian”.

Liliacul lui Răzvan Ioan Dincă – prima viziune modernă la București a unei operete clasice.

Dansuri înnebunitoare

În lume, fără îndoială, Teatrul de Operetă și Musical din Budapesta este vârful de lance al genului pe care Johann Strauss, Lehár sau Kálmán l-au înălțat pe culmile gloriei. Profesionalismul actorilor-vocaliști pare înnăscut, îmbinarea cântului cu dansul este de-a dreptul fenomenală, balerinii sunt debordanți, spectacolele scânteiază. Așa a fost și propunerea din acest an a oaspeților, cunoscuta **Baiadera** de Emmerich Kálmán. Coordonatele montării lui Kero® au rămas în teritoriul tradițional, clasic, schematic decorat cu motive exotice și tente art-déco (Erzsébet Túri) și în costume orientale nu foarte îndrăznețe (Rita Velich). Miza s-a pus pe pulsația dinamică, pe ritmul incredibil, pe suculența dialogului (deși tradus la un prompter greu lizibil, cu litere roșii), pe mișcarea de dans înnebunitoare (terțetul din primul act, duo-ul Szapáry-Marietta, dansul indian și sextetul din actul secund) semnată de coregraful Jenö Löcsei.

Prin look, ținută, mișcare și pătrundere stilistică a texturii muzicale în pofida vibrato-ului discret și unor oarecari stridențe, starul serii a fost frumoasa Mónika Fischl, în rolul Odette Darimond, cu care companionul Dániel Vadász (Prințul Radjami) a alcătuit un cuplu credibil. Miklós Máté-Kerényi (Jurnalistul Szapáry) și delicioasa blondă Szendy Szilvi (Marietta), excelenți dansatori-cântăreți, au mers cu evoluția lor scenică până în pragul acrobației. Dar cine n-a dansat debordant în **Baiadera**? Până și duena Simone (Marika Oszvald), la o vârstă destul de... coaptă, impresionează și-și consumă energia pe bicicletă sau făcând... tumbe în aplauzele publicului.

Mónika FISCHL
și Dániel VADÁSZ

Szendy SZILVI și
Miklós MÁTÉ-
KERÉNYI

Marika OSZVALD
și Laszlo CSERE

Impetuoasă, bagheta lui László Makláry a violentat orchestra Teatrului Național de Operetă „Ion Dacian”, impunând-o mai mult decât era necesar în fața corului și soliștilor (noroc cu microfoanele „la purtător”). Este și motivul pentru care partida de alămuri s-a simțit nesigură pe alocuri în primul act, integrându-se mai bine în omogenitatea generală pe parcursul celui de-al doilea, când dirijorul s-a arătat mai milos cu platoul.

Oaspeți ruși și ucrainieni

Valery NIKITENKO
și Ivan KORYTOV

Spiritul clasic a dominat și viziunea regizorului Yuri Aleksandrov asupra operetei lui Carl Zeller **Vânzătorul de păsări**, producție a Teatrului de Stat de Comedie Muzicală din Sankt Petersburg, un spectacol prezentat în limba rusă. Am retrăit împreună cu oaspeții atmosfera din trecut a Operetei noastre. Un fenomen de prudență, dacă nu un resentiment față de mizanscenele cărunte? Poate că da.

Însă profesionalismul unor artiști dedicați cu trup și suflet partiturii nu poate fi trecut cu vederea. Așa au fost soliștii ruși, chiar dacă potențialul lor vocal nu a ieșit în evidență pe toată linia. Simpatica Karina Chepurnova (Poștărița Cristinel) a afișat un registru acut bine articulat, în schimb Aleksander Trofimov (Adam), n-a putut să ne șteargă din memorie calda poetică a marelui Ion Dacian în cunoscutele și iubitele secvențe **Când săracul tatăl meu**... sau **Mai stai, mai stai, nu pleca...** În distribuție au mai figurat Alina Alekseeva (Prințesa), Marina Ulanova (Adelaida), Valery Matveev (Prințul) ș.a. La pupitru s-a aflat excelentul Andrey Alekseev.

Tango of life a fost povestea de iubire propusă de Teatrul Național Academic de Operetă din Kiev în regia lui Bogdan Strutinskyi și coregrafia lui Maksym Bulgakov. Un colaj de scene pe ritmuri de tango, câteodată supralicitate de percuție sau de... regizorii de sunet, pe alocuri intersectat de pasaje lirice (aria nebuniei din **Lucia di Lammermoor**), în care mișcarea modernă dar și cea clasică au oferit interpreților posibilitatea de a-și etala talentul de dansatori totali. Să notez numele soliștilor Bulgakov și Sazonova.

Marea gală aniversară...

... a reunit artiști din opt țări, care au cântat acompaniați de orchestra teatrului bucureștean, sub bagheta lui Andrey Alekseev. Început cu o întârziere de 40 de minute (?!?), spectacolul a fost mai mult decât un recital, ci și un prilej de rememorare a celor 60 de ani de activitate, de recompensare prin diplome In Honoris a unor personalități importante pentru activitatea de acum a teatrului. În context, cuvinte calde de apreciere au venit din partea ambasadorului Ungariei Oskar Fuzes, președintelui-director general al Radio România, Demeter István András, consilierilor Adrian Vasilescu și Ionuț Gâf Deac, redactorului-șef al revistei American Theatre, Randy Gender, venerabilului artist Tiberiu Simionescu etc. Directorul general Răzvan Ioan Dincă, în postură de moderator, a rememorat momentele semnificative ale celor 60 de ani, a prezentat interpreții și a susținut prin comentariu proiecțiile video. Poate că echilibrajul amintirilor nu a fost chiar bine cumpănit, s-au observat eludări, dar impresia generală a rămas cea dorită: Opereta bucureșteană, care poartă numele lui Ion Dacian, este o instituție – pilon a culturii românești.

Aș remarca câteva vârfuri... ucraineanca Galina Grigorchak (**Voci de primăvară**), rusul Alexander Trofimov (de data aceasta în **Paganini**), cehul Petr Gaydik (**West Side story**), alături de românii Tina Munteanu (**Valurile Dunării**), Daniela Vlădescu (**Voievodul țiganilor**, **Venus în mătase**), Bianca Ionescu (**Sânge vienez** și **Liliacul** inedit - Adela împreună cu alte două... Adele, Irina Ioana Baianț și Dominica Doniga), ca și Silvia Șohterus (**Contesa Maritza**), Gladiola Nițulescu (**Silvia**),

Cătălin Petrescu (**Silvia**, **Prințesa circului**), Stefan Popov etc. Bineînțeles, au venit și vedetele din spectacolul **Baiadera** sau alți oaspeți din Bulgaria, Rusia, Slovacia.

Tina Munteanu

Tina MUNTEANU (Silvia)

După rolurile din Silvia și Liliacul, artista poate deveni un autentic star, înscriindu-și numele într-o glorioasă galerie. Vine să confirme previziunile și câștigarea Trofeului Ion Dacian, la ediția a II-a a competiției destinate vocilor de operetă și musical. (Remarcabilă a fost stăpânirea de sine în timpul unui mic-mare „accident" petrecut chiar în timpul probei de concurs, totul fiind depășit ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.)

Juriul din care au făcut parte prof. univ. dr. Mihai Cosma (președinte), prof. univ. dr. Ionel Pantea, muzicologul Oltea Șerban Pârâu, actorul Mihai Bisericanu și semnatarul acestor rânduri, critic muzical, a mai acordat următoarele distincții: Premiul Teatrului Național de Operetă (soprana **Veronica Anușca**), Premiul Radio România Cultural (soprana **Ana Cebotari**), Premiul Universității Naționale de Muzică (contratenorul **Vladimir Catană**), Premiul pentru cea mai bună performanță coregrafică (actorul **Adrian Nour**), Premiul Criticii Muzicale (soprana **Evelin Marinaș**) și Premiul Tinereții, pentru cea mai bună performanță a unui concurent sub 21 de ani (eleva **Aida-Cătălina Pavăl-Olaru**). Jurizarea profesionistă a fost însoțită de cea a publicului, făcută printr-un sistem electronic de măsurare a intensității aplauzelor și transformarea ei simultană în note. O experiență inedită ce și-a dovedit viabilitatea și în acest an.